

KISS-KOZMA GEORGINA

KÍSÉRLET A ROMÁNIAI MAGYAR IFJÚSÁGI SZERVEZETEK INTÉZMÉNYESÜLÉSÉNEK PERIODIZÁCIÓJÁRA

Ez a tanulmány kísérletet tesz a romániai magyar ifjúsági szervezetek 1989-es romániai forradalmat követő intézményesülésének időbeli tagolására.¹ Arra a kérdésre próbálok választ találni, hogy a legfontosabbnak tartott vonatkozásokban milyen álláspontok fogalmazódtak meg, a legfontosabb töréspontokon belül milyen pozíciók és stratégiák jelentek meg. A törésvonalak vizsgálatakor fontos tudatosítani, hogy nem az egész közösségen belüli választóvonalakról, hanem mindenekelőtt a politikai és ifjúsági elit közötti konfliktusokról van szó.

Elméleti alapvetésem négy pillérré épül: a nemzeti kisebbséget – s annak integráns részét képző ifjúságot – nem lehet belsőleg homogén, külsőleg körülhatárolt statikus csoportként értelmezni; a romániai magyar ifjúság – hasonlóan a romániai magyarsághoz, amelynek szerves részét képezi – a Ceaușescu-rendszer bukását követően nemzeti elven indult el az önszerveződés útján, s ez a folyamat a kisebbségi nemzetépítés elméleti keretén belül

1 Fontos megjegyezni, hogy jelen tanulmányban a romániai magyar ifjúsági szervezeti szféra számos fontos sajátosságára nem térek ki, amelyek viszont lényeges szempontokat jelentenének a romániai magyar ifjúsági szervezetek intézményesülésének értelmezéséhez. Másrészt fontos kiemelni, hogy a romániai magyar ifjúsági szervezeteket más megközelítéssel is lehet – sőt, meggyőződésem, hogy érdemes is lenne – vizsgálni. Például az elítelméleti megközelítés módszerével az erdélyi ifjúsági mezőt az ifjúsági elit karrierútjának elemzése szempontjából lehetne vizsgálni, s olyan kérdésekre lehetne választ adni, mint például, hogy az ifjúsági elit miképpen tudta kamatoztatni az ifjúsági szervezetekben szerzett tapasztalatait a későbbiek során, illetve hogy ifjúsági szervezeti tevékenységét politikai ambíciói determinálták-e? A diszkurzív politikatudományos elemzés a romániai magyar nyilvánosság ifjúsági aspektusának értelmezéséhez vezethetne közelebb, s ezzel a módszerrel a nyilvános terek alakulása is értelmezhetővé válna. Az erdélyi magyar ifjúsági szervezetekkel kapcsolatos szakirodalom, sajtóanyagok, interjúk feldolgozása során kirajzolódott az erdélyi ifjúsági szféra azon sajátossága, amely szerint a helyi szervezetek és az országos ernyőszervezetek (MISZSZ, MIT, MIÉRT) közötti olló kinyílt. A köztük lévő szakadék mértékét ifjúságszociológiai megközelítéssel érdemes lehet feltárni, amely magába foglalja a helyi ifjúsági szervezetek és a MIT/MIÉRT stb. közötti viszonyrendszer vizsgálatát is. Továbbá fontos lenne külön kitérni az erdélyi magyar ifjúsági szervezeti mező egyéb sajátosságaira is, mint például hogy mennyire beszélhetünk „független” szféráról, a nagy ernyőszervezetek (MISZSZ/MIT/MIÉRT) mennyiben tekinthetők „ifjúsági” szervezeteknek, valamint hogy mit is értünk pontosan erdélyi ifjúsági civil szféra alatt?

vizsgálható; az intézményesülésére folyamatként tekinthetünk; továbbá azt is figyelembe kell venni, hogy a romániai magyar ifúság intézményesülése nem érhető meg önmagában. Meggyőződésem, hogy módszertanilag célravezető, ha a nemzeti alapon szerveződő ifúsági szervezetek intézményesülését konstans változó, történelmi kontextustól függő, dinamikus folyamatként fogjuk fel.

1989/90-es romániai fordulat: a romániai magyarság önszerveződésének új lehetőségei

A romániai magyarság történetében a legfontosabb rendszerváltozás az 1918-as impériumváltás volt, amely tektonikus változásokat eredményezett. A következő – az 1944-es és az 1989-es – rendszerváltozások a korábbi paradigma keretén belül maradtak, ugyanakkor jelentősen befolyásolták az önszerveződési és megnyilvánulási kereteket, lehetőségeket. Mindhárom korszak kulcskérdése az önmeghatározás és az önszerveződés volt.² Az 1989/90-es események tehát természetes kiindulópontját jelentik az erdélyi magyar közélet újjáéledésének, a rendszerváltozás ugyanis új helyzetet teremtett. Az új társadalmi, gazdasági és politikai rendszerben az elitnek meg kellett találnia a nemzeti szervezőelvet, s újra kellett definiálnia a nemzeti kérdést. A témát tágabb összefüggésben vizsgálva megállapítható, hogy az elitnek meghatározó szerep jutott a közösség nemzeti alapon történő megszervezésében a kommunista rezsim bukását követően. A magyar kisebbségi elitcsoportoknak ugyanakkor bizonyítaniuk kellett legitimitásukat mind a saját, mind pedig a többségi társadalom előtt. A legitimitás és a politikai érdekérvényesítés szempontjából pedig elengedhetetlen volt a nemzeti „egység” konstrukciójának megteremtése, amellyel az elit célja egy homogén és egységes közösségkép megteremtése volt.³

2 Kántor Zoltán: Kisebbségi nemzetépítés – a romániai magyarság mint nemzetépítő kisebbség. *Regio*, 2000. 11 (3). 219–241, itt: 230–231.

3 Bárdi Nándor: *Ottthon és haza. Tanulmányok a romániai magyar kisebbség történetéről*. Magyar Kisebbség Könyvtára. Pro-Print: Csíkszereda, 2013. 15–16.

Alakulási korszak: rendszerváltás, a romániai magyar fiatalok önszerveződésének kezdete, 1989–1990

A magyar kisebbség számára a demokrácia ígérete önmagán túlmutató jelentőséggel bírt, ugyanis hosszú idő után először végre lehetőséget kapott önmaga megszervezésére, és a kisebbségi jogok tematizálására. A diktatúra által elfojtott magyar kulturális és közösségi élet pezsgésnek indult, s 1989/90-ben, a forradalom indukálta eufória hangulatában gomba módon jöttek létre a magyar kisebbség érdekeit képviselni szándékozó szervezetek, amelyek viszonylag gyorsan egységbe rendeződtek az RMDSZ ernyője alatt, amely 1989-ben érdekvédelmi szervezetként, kisebbségpolitikai alternatívaként, széles ideológiai spektrumot felölelni képes szövetségként jött létre a jelenkort a mai napig meghatározó történelmi helyzetben, s idővel politikai tényezővé vált. Az erdélyi magyarság érdekképviseletének, az RMDSZ helyi és megyei szervezeteinek megalakítása, osztársadalmi elfogadtatása a magyar közösség politikai legitimitását biztosította. Az ifjúságot szívesen látták volna soraikban – akárcsak a későbbi platformosodáshoz vezető minden ideológiai és politikai irányultságú csoportot –, a fiatalok mégis saját maguk megszervezése mellett döntöttek, s önálló erőként határozták meg magukat. Lendületük, ambícióik, aktivitásuk még az idősebb generációt is sok esetben megelőzni képes intézményesülési dinamizmushoz vezetett.⁴

A Ceaușescu-rendszer bukását követően a civil társadalom újjáéledése során az ifjúság a demokratizálódás folyamatában részt vevő legdinamikusabb tényező volt.⁵ 1989 felfokozott hangulatában az erdélyi településeken egyszerre, s egymással párhuzamosan kezdtek megalakulni az RMDSZ helyi szervezetei és az ifjúsági szervezetek, többnyire MADISZ néven.⁶ A párhuzamosan megalakuló helyi ifjúsági szervezetek egymással is felvették a kapcsolatot, s számos találkozó megszervezésén dolgoztak, amelyek országos szervezetek megalakulásához vezettek. Ebben az időszakban több fontos találkozóra is sor került Kézdivásárhelyen, Nagyváradon, Sepsiszentgyörgyön, Marosvásárhelyen, valamint Csíkszeredában. Kialakult a nagy ifjúsági szervezeti struktúra, megjelentek az első ifjúsági vezetők a magyar közéletben.

4 Erre kiváló példa, hogy a MISZSZ első kongresszusát már 1990. március 17–18-án megtartották, míg az RMDSZ első kongresszusára 1990. április 21–22-én, Nagyváradon került sor.

5 Kósa András László: Timurok és Pál utcai fiúk – A romániai magyar ifjúsági elit természetrajza. In: Zilahy Imre (szerk.): *Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben: interjúk és dokumentumok*. MIT: Kolozsvár, 2005. 207–227, itt: 212.

6 Például Kolozsváron MADISZ (Magyar Demokrata Ifjak Szövetsége), Nagyváradon MIDESZ (Magyar Ifjúsági Demokrata Szövetség), Temesváron TEMISZ (Temesvári Magyar Ifjúsági Szervezet), Csíkszeredán DMISZ (Demokrata Magyar Ifjak Szövetsége) néven stb.

A többnyire MADISZ néven, alulról szerveződő ifjúsági szervezetek 1990. január 5–7. között tartották az első találkozójukat Kézdivásárhelyen, ahol főként szervezési kérdésekkel foglalkoztak, és egyúttal az országos hálózat kiépítésének fontosságát is deklarálták. A helyi szervezetek önállóságának megőrzése mellett a központi koordináló szerepet Kolozsvárnak szánták. A MADISZ és az RMDSZ viszonyának definiálása szintén meghatározó kérdésként vetődött fel, s a fiatalok egyenrangú, partneri kapcsolat kialakítására törekedtek.⁷

1990. január 20–21-én Nagyváradon került sor „csúcstalálkozóra”, vagyis a következő országos összejövetelre, ahol egységes program kidolgozására, a szervezethez kapcsolódó lapok működtetésére, valamint az RMDSZ-hez való viszonyulásukra fókuszáltak.⁸ Közös nyilatkozatban döntöttek az országos struktúrák létrehozásáról, valamint elfogadásra került a Magyar Ifjúsági Szervezetek Szövetsége (MISZSZ) név is, amely az egyes városokban megalakult magyar ifjúsági szervezetek gyűjtőszervezeteként kívánt tevékenykedni.⁹

Döntöttek az országos kongresszust előkészítő találkozóról is, amelyet Sepsiszentgyörgyön tartottak 1990. február 17–18. között. Az alakuló gyűlésen 21 szervezet vett részt, s a MISZSZ-t helyi ifjúsági szervezetek országos hálójaként határozták meg. A MISZSZ létrehozására azért is volt szükség, hogy az erdélyi magyar ifjúság helyi szinten megfogalmazott igényeinek országos szinten is érvényt lehessen szerezni.¹⁰

A kezdeti lendületet az 1990-es marosvásárhelyi események, az ún. „fekete március” törte meg. A legtöbb városban eleinte a két nemzet együtt örült az átmenetnek, s egyfajta katartikus élményként hatott a diktatúra éveitől általánossá vált diszkriminatív politika alóli felszabadulás. Ugyanakkor viszonylag gyorsan ismét a felszínre került az etnikai kérdés, amely Marosvásárhelyen és Maros megyében is az egyik legkényesebb témává vált. A marosvásárhelyi etnikai konfliktus kirobbanásához számos tényező együttállására volt szükség. A szervezetalapítási aktivizmus, a Ceaușescu-rezsim kádereinek, például a

7 Tóth-Bartos András: Rendszerváltás és önszerveződés Kézdivásárhelyen, 1989. december – 1990. május. In: Bárdi Nándor – Gidó Attila – Novák Csaba Zoltán (szerk.): *Együtt és külön. Az erdélyi magyarok önszerveződése, 1989–1990.* Nemzeti Kisebbségkutató Intézet: Kolozsvár, 2014. 355–376, itt: 371.

8 Uo. 372.

9 Borbély Zsolt Attila: *Az erdélyi magyar politikai érdekképviselet negyed évszázada.* Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács: Kolozsvár, 2015. 14.

10 Interjú Mátis Jenővel: Nehéz választás: civil szféra vagy vegyítés politika? In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 9–16, itt: 10.

gazdasági vezetőknek a leváltására való törekvés,¹¹ s az oktatás területén megjelenő nemzetiségi jogkövetelés – anyanyelvi oktatás, oktatási és kulturális intézmények autonómiája – is hozzájárult az egyre markánsabb etnicizálódáshoz. A többségi–kisebbségi viszony alakulásában meghatározó tényezőként jelent meg az anyanyelvi oktatás kérdése, valamint az önálló magyar tannyelvű iskolák megszervezése. Az iskolák körül kialakult nemzetiségi konfliktus országszerte tematizálta a közbeszédet, amely viszonylag gyorsan polarizálódott. A magyar többségű Hargita és Kovászna megyékben az év második felére sikerült visszaállítani a magyar tannyelvű iskolák többségét, ugyanakkor a vegyes lakosságú régiókban a román közvélemény ellenállása miatt a magyar–román iskolák szétválasztásának ügye nem oldódott meg, s nem sikerült a kolozsvári Bolyai Egyetem kérdését sem rendezni.¹² Az oktatás kérdéskörében legvitatottabb és legérzékenyebb téma a Bolyai Farkas Líceum és a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet (OGYI) ügye volt. Az OGYI körüli vita és a két középiskola szétválása gyorsan a magyar közélet központi kérdésévé vált, s a többségi–kisebbségi viszony rendezésének szimbóluma lett.¹³ Míg a román álláspont szerint az iskolaügy az etnikai szeparatizmus felé vezető út első lépése, addig a magyarok ebben látták a kisebbségi jogok érvényesülésének garanciáját. A szimbolizmust hamar felváltotta az érdekérvényesítő lépések megtétele, s mindkét fél részéről bevonásra kerültek a diákok és a szülők is. Január végén a bolyais magyar diákok ülősztrájkba kezdtek, s erre reagálva a román fél is tüntetést szervezett február 7-én.¹⁴ A magyar kisebbség által szervezett több ezer főt megmozgató gyertyás-könyves tüntetést¹⁵ a magyarok úgy értékelték, hogy ezáltal sikerült európai módon, nyugodtan és csendben erőt felmutatni, s demonstrálni, hogy a kért jogokról nem hajlandók lemondani. Ugyanakkor a románok olvasatában a felvonulás ellenkező előjellel interpretálódott.¹⁶ Márciusra Marosvásárhelyen a helyzet egyre feszültebbé vált. A magyar közösség által a nemzetiségi jogok terén követelt reformok késtek, ezzel párhuzamosan a Vatra Românească Egyesület köré szerveződő románok pedig egyre

11 A marosvásárhelyi vállalatok és állami intézmények vezetői pozícióit az előző rendszer idején közel 80 százalékban románok töltötték be, ezáltal a leváltásukra való törekvés már a kezdetektől etnikai színezetet kapott. 1989. december 22. után sem változott a helyzet radikálisan, ugyanis a vezetők több mint 70 százaléka román nemzetiségű volt. A magyarok többsége ebben a Ceaușescu-rendszer által örökül hagyott negatív diszkriminációt látta, míg a románok egy része etnikai alapú tisztogatásként értékelte ezt. Novák, 2014. Forradalom és rendszerváltás Marosvásárhelyen, i.m. 218.

12 Forró Albert: Az 1989-es rendszerváltás csíkszeredai eseményei. In: Bárdi – Gidó – Novák, 2014. Együtt és külön, i.m. 237–282, itt: 267.

13 Novák, 2014. Forradalom és rendszerváltás Marosvásárhelyen, i.m. 219.

14 Uo. 222.

15 A témáról bővebben lásd: Novák Csaba Zoltán – László Márton: *A szabadság terhe. Marosvásárhely, 1990. március 16–21.* ProPrint Könyvkiadó: Csíkszereda, 2012.; Domokos Géza: *Esély I.* Pallas Akadémia: Csíkszereda, 1996.

16 Novák, 2014. Forradalom és rendszerváltás Marosvásárhelyen, i.m. 227.

inkább arra törekedtek, hogy a magyar törekvéseknek gátat szabjanak. Az élesedő ellentétek fokozatosan olyan események láncolatát indították el,¹⁷ amelyek végül az 1990. március 19–20-i véres utcai konfliktusokhoz vezettek.¹⁸

A marosvásárhelyi események meghatározó fordulópontnak tekinthetők az erdélyi magyarság rendszerváltás utáni életében, valamint a többség–kisebbség közötti viszony alakulásában is. A kommunista diktatúra bukása, valamint a forradalom által életre hívott európai közhangulat megbicsaklott, a Ceaușescu-rezim idején állandósuló negatív etnikai diszkrimináció alóli, rövid ideig tartó felszabadultság érzése kifulladt, s felszínre törtek az etnikai ellentétek. A kisebbségi jogok követelése, valamint a marosvásárhelyi etnikai konfliktus megmozgatta az egész erdélyi magyar közösséget, köztük az ifúságot is.

Az erdélyi magyar ifúság önszerveződése szempontjából is kulcsfontosságú tényező volt a marosvásárhelyi „fekete március”. Egyrésztől 1990. március 17–18. között a MISZSZ-vezetők éppen Marosvásárhelyen szervezték meg a MISZSZ első kongresszusát, amelyen közel négyszáz fiatal vett részt. A visszaemlékezések szerint a „*városban uralkodó feszült légkör egyáltalán nem kedvezett az I. MISZSZ Kongresszus munkálatainak. A terem levegőjében lógó tragédia előszele rányomta bélyegét a jelenlévők kedélyére. A küldöttek idegesek voltak, hosszas, meddő vitákba bonyolódtak.*”¹⁹ A MISZSZ március 18-án nyilatkozatot fogadott el, amelyben szolidaritást vállaltak az OGYI magyar hallgatóival, s egyetértettek követeléseikkel: az önálló magyar iskolahálózat felállításával, a Bolyai Tudományegyetem visszaállításával, a Nemzetiségi Minisztérium felállításával, a nemzetiségi törvény elfogadásával, illetve a magyar nyelv szabad használatával.²⁰ Emellett állást foglaltak a Vatra Românească Egyesülettel kapcsolatban, amelybe kifejtették, hogy az 1990. február 10-i magyar kisebbség által szervezett tüntetés békés jellegű volt, amelynek célja kollektív jogaik érvényesítése volt, amelyre a Vatra sovinizta, erőszakos ellentüntetéssel válaszolt.²¹ A gyűlésen az RMDSZ nagyváradi kongresszusára 15 tagú delegációt jelöltek ki, valamint parlamenti képviselőjelölteket is választottak, akik az RMDSZ listáin indultak. Vagyis habár az ifjúság törekedett önállósága megőrzésére, a politikai realizmus már a választások előtt az

17 Az 1990. március 15-én, Marosvásárhelyen és más Maros megyei településeken megszervezett 1848/49-es magyar forradalom és szabadságharc megünneplését a románság egy része ismét a magyar közösség elszántságaként és egységre való törekvéseként értelmezte.

18 Novák, 2014. Forradalom és rendszerváltás Marosvásárhelyen, i.m. 229–231.

19 MISZSZ füzet. Tusnádfürdő, 2017. július 17.

20 A Nyilatkozat megjelent a *Szabadság* (Kolozsvár) 1990. március 28-i számában. Udvardy Frigyes: A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája 1990–2006, keresőszó: MISZSZ. Letöltés helye: <https://udvardy.adatbank.transindex.ro>; letöltés ideje: 2020. 09. 01.

21 Az állásfoglalás megjelent a *Háromszék* (Sepsiszentgyörgy) 1990. március 20-i számában. Udvardy Frigyes: A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája 1990–2006, keresőszó: MISZSZ. Letöltés helye: <https://udvardy.adatbank.transindex.ro>; letöltés ideje: 2020. 09. 01.

RMDSZ felé történő közeledésben is megmutatkozott. A márciusi események miatt meg kellett szakítaniuk a kongresszust, amelyet két héttel később, Csíkszeredában folytattak.²²

Nem sokkal később megalakult az Országos Magyar Diákszövetség (OMDSZ) mint az egyetemisták szervezeteinek gyűjtőhelye. Az OMDSZ tömörítette kezdetben a középiskolások diákönkormányzati szerveződéseit is, majd 1990 őszén, Sepsiszentgyörgyön megalakították a különálló Romániai Magyar Középiskolások Szövetségét (MAKOSZ) is.²³ Újjászervezték a korábban működő ifjúságszervezeteket is, úgymint a Romániai Magyar Cserkészszövetséget (1990),²⁴ az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletet (1991),²⁵ valamint az Ifjúsági Keresztyén Egyesületet (1994) is.²⁶

Hőskorszak: 1990–1995

A bipoláris világrend felbomlását követően meginduló kisebbségi önszerveződés során az RMDSZ helyi szervezetei és az ifjúsági szervezetek párhuzamosan alakultak, és már a kezdetekkor megjelent az igény a fiatalokkal való együttműködés kialakítására. Az RMDSZ 1990-ben elfogadott szándéknyilatkozatában az ifjúságpolitikával külön fejezetben foglalkoztak, s a Szövetség és az ifjúság közötti viszony meghatározásának szándékával deklarálták, hogy az ifjúságot nem irányítani szeretnék, hanem partneri viszonyban képzelik el az együttműködést velük, valamint szükségesnek vélik, hogy vezető testületeik minden szintjén jelen legyenek a fiatalok képviselői.²⁷

Az RMDSZ I. kongresszusán (1990. április 21–22., Nagyvárad) már program szintjén foglalkoztak a fiatalokkal, s kifejtették, hogy az ifjúságra autonóm társadalmi kategóriaként tekintenek, s méltányolják a forradalomban játszott szerepüket is. Elismerték a MISZSZ-t mint az ifjúság legitím képviselőjét, s respektálva annak függetlenségét kijelentették, hogy arra egyenrangú partnerként tekintenek mind az RMDSZ tevékenységét, mind döntéseit

22 Ifjúsági mozgalom 1990 – a kezdetekről. Interjú Szilágyi Zsolttal, az EMNP elnökével, egykori ifjúsági vezetővel. In: Bodó Barna (szerk.): *Erdélyi Magyar Civil Évkönyv 2016–2017 – A mi fiataljaink*. Magyar Civil Szervezetek Erdélyi Szövetsége: Kolozsvár, 2017. 20–28, itt: 22.

23 Kósa, 2005. A romániai magyar ifjúsági elit, i.m. 214.

24 Bodó, 2017. Erdélyi Magyar Civil Évkönyv, i.m. 89–103.

25 Uo. 110–114.

26 Uo. 106–109.

27 A Romániai Magyar Demokrata Szövetség Ideiglenes Intéző Bizottságának Szándéknyilatkozata. Marosvásárhely, 1990. január 13. In: *Húszéves az RMDSZ 1989–2009: Eseménynaptár, dokumentumok*. RMDSZ Elnöki Hivatal – Ügyvezető Elnökség: Kolozsvár. Letöltés helye: <https://regioldal.rmdsz.ro>; letöltés ideje: 2020. 10. 03.

illetően. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy az ifjúsági szervezetek tagjai számára lehetőséget biztosítottak az RMDSZ vezető testületeiben való részvételre.²⁸ A kongresszuson megválasztották a vezetőséget is, s az országos választmányba húsz főt delegált a MISZSZ.

Ez a korszak hőskorszakként vonult be a köztudatba, s valóban, a szerveződés kezdeti lendülete többezres tagságot hozott a szervezeteknek, amelyek nagy tömegeket vonzó helyi és országos rendezvényeket szerveztek, s szinte mindegyik szervezet rendelkezett helyi terjesztésű kiadvánnyal is. A tömegmozgalmak kora is volt egyben, s az ifjúsági elit ki tudta használni ezt a történelmi pillanatot pozícióinak megszilárdítására.²⁹ Ez hozzájárult a MISZSZ érdekérvényesítő erejének növekedéséhez is, amely abban is megnyilvánult, hogy vezetői hamar lehetőséget kaptak a politikai szerepvállalásra is: az 1990. májusi első demokratikus választásokon az RMDSZ választási listáján helyet biztosított az ifjúsági jelölteknek. A politikai pozíciók megszerzésével a MISZSZ az ifjúságinál jóval szélesebb, politikai keretben kezdhett el tevékenykedni, s igyekezett saját arculatot létrehozva politikailag jól körülhatárolt módon meghatározni önmagát. A MISZSZ egyfajta kritikus, ellenzéki szerepet vett fel, s megpróbálta a „kuruc” témákat napirendre kényszeríteni az RMDSZ-en belül.³⁰

A fiatalok – akiket gyakran „radikálisnak” is hívtak³¹ – legfontosabb politikai célkitűzései között szerepelt az autonómia elérése, az egyházi ingatlanok restitúciója, valamint

28 Varga Gábor (szerk.): *A Romániai Magyar Demokrata Szövetség I. Kongresszusa – beszédek és határozatok*. Bihar megyei RMDSZ: Nagyvárad, 1990. 202–203.

29 Kósa, 2005. A romániai magyar ifjúsági elit, i.m. 214.

30 Ifjúsági szervezetek – az 1990-es indulás. Interjú Toró T. Tiborral, a MISZSZ valamikori elnökével, az EMNP ügyvezető elnökével. In: Bodó, 2017. Erdélyi Magyar Civil Évkönyv, i.m. 11–19, itt: 15.; Ifjúsági mozgalom 1990 – a kezdetekről. Interjú Szilágyi Zsolttal, az EMNP elnökével, egykori ifjúsági vezetővel. In: Bodó, 2017. Erdélyi Magyar Civil Évkönyv, i.m. 20–28, itt: 21–22.

31 Az elemzők egy része a nagyvárad RMDSZ kongresszusra (1990. április 21–22.) vezető vissza a Szövetség egyik legfontosabb törésvonalának kialakulását, s ekkor kezdődtek a belső viták a különböző politikai stratégiák kérdésében. A sajtó már a kezdetektől mérsékelt-radikális dichotómiát használt, de más címképaros is bekúszott lassan a közbeszédbe, például: kurucok – labancok, autonomisták – „apró lépések taktikájában” bízó politikusok. Az egyik oldalon a fiatal RMDSZ politikusok és a MISZSZ aktivistái álltak, akik akár konfrontációt is vállalva egyfajta radikális megoldást kerestek, s a nemzeti önrendelkezés érvényesítését, valamint a nemzeti önkormányzat megeremtését tűzték ki célul. A másik politika oldalon az önmérséklet hívószóval a kompromisszumpárti, a korábbi rendszerrel valamelyest kiegyező RMDSZ-es nomenklátúra állt. Borbély, 2015. Az erdélyi magyar politikai érdekképviselet, i.m. 20–21.; Vö. Bakk Miklós: Az RMDSZ mint a romániai magyarság politikai önmeghatározási kísérlete 1989 után. *Regio*, 1999. 10 (2). 81–116.

az RMDSZ belső struktúrájának³² kialakítása. Ugyanakkor a MISZSZ sem volt teljesen egységes, homogén szervezet, tagjai és vezetői politikai gondolkodása széles ideológiai spektrumon mozogtak.³³ A kezdeti időkben sem a MISZSZ, sem az RMDSZ nem rendelkezett egységes, világos profillal.³⁴ A MISZSZ II. kongresszusáról (Temesvár, 1990. november 9–11.) való beszámolóban például úgy fogalmaztak, hogy az „*elnök visszapillantása nem adott okot a derűre: »A MISZSZ működésének nincs általános koncepciója, a napirendi összeállítás esetleges.«*”³⁵

A MISZSZ szakadása, a politikai szárny kiválása

Az ifjúsági szervezetek szubsztanciája a folyamatos változás és – az idősebb generációk szervezeteihez képest – gyors fluktuáció. Nem egy példa mutatja, hogy az ifjúsági szervezetek történetében gyakran előforduló hullámzó teljesítmény szoros összefüggésben van a szervezetet irányító és működtető személyek kvalitásaival, ambícióval és céljaival. Mindemellett az életkorból fakadó tudástöke-deficit, az ingadozó forrásbevételek, s a szervezet működtetésére fordítható idő és munka korlátozott szintje sokszor komoly dilemma elé állítja a szervezetek tagjait, önkénteseit, s dönteniük kell, hogy mely tevékenységekre fordítják a viszonylag szűk erőforrásaikat. Ez a kérdés a MISZSZ-en belül is felvetődött, és ez vezetett végül a politikai szárny kiválásához.

A MISZSZ helyi szervezetek (MADISZ-ok) országos hálójaként jött létre, s településekként többé-kevésbé önálló arculattal rendelkező tagszervezetei révén már a kezdetekben sokszínű, heterogén ernyőszervezetként működött.³⁶ Viszonylag hamar felszínre került a politizálás szükségessége mentén megjelenő törésvonal a szervezeten belül. Egyes ifjúsági vezetők egyre aktívabb politikai szereplőkké váltak, s a kialakuló új politikai elit tagjaiként léptek fel, míg mások a politikamentesség szükségszerűsége mellett argumentáltak, s a civil szférában látták az ifjúság érdekképviseletének természetes közegét. Habár az ellentét korán

32 A fiatalok szerint a Szövetség struktúráját egyfajta állammodell szerint kell kialakítani. Vagyis az alapcéljait és funkcióit szem előtt tartva az erdélyi magyarság önkormányzataként kell működnie, a hatalmi ágaknak megfelelő belső struktúrákkal, vagyis az „állam az államban” modell kialakításával. Később az egyik leggyakrabban megfogalmazott kritika a Szövetséggel szemben az volt, hogy a pártosodás útjára lépett, s eltávolodott ettől a kezdeti koncepciótól.

33 Ifjúsági szervezetek – az 1990-es indulás. Interjú Toró T. Tiborral, a MISZSZ valamikori elnökével, az EMNP ügyvezető elnökével. In: Bodó, 2017. Erdélyi Magyar Civil Évkönyv, i.m. 11–19, itt: 13.

34 Ifjúsági mozgalom 1990 – a kezdetekről. Interjú Szilágyi Zsolttal, az EMNP elnökével, egykori ifjúsági vezetővel. In: Bodó, 2017. Erdélyi Magyar Civil Évkönyv, i.m. 20–28, itt: 21.

35 MISZSZ füzet. Tusnádfürdő, 2017. július 17.

36 Kósa, 2005. A romániai magyar ifjúsági elit, i.m. 214.

kialakult, egészen 1993-ig megoldhatónak tartották a két funkció – társadalomszervezés és politizálás – MISZSZ-en belüli ellátását. Végül a MISZSZ IV. kongresszusán (1993. december 10., Félixfürdő) döntöttek arról, hogy a MISZSZ politikai szerepre törekvő tagjai megalakítják a Reform Tömörülést, amely az RMDSZ ideológiai, értékrend és politika mentén szervezett platformjaként folytatja tevékenységét, a MISZSZ depolitizált szárnya pedig mozgalmi, társadalomszervező és közösségépítő feladatokat lát el.³⁷ A MISZSZ első generációs ifjúsági elitje tehát kinötte az ifjúsági szervezeteket, amelyek belépőt jelentettek számukra a politikai életbe.³⁸ Ezzel elindult az ifjúsági civil szféra és a politikum differenciálódása, professzionalizációja.³⁹ A MISZSZ társadalomszervezési és politizáló szárnyának szervezeti szintű elválasztását nem szakításként értékelték, inkább a professzionalizáció felé vezető úton megtett szükségszerű lépésként tekintettek rá. A kongresszus határozatot is hozott az ügyben, amelyben deklarálták, hogy a szövetség tevékenységének eddig is része volt a politikai és a társadalomszervezési tevékenység is, s kifejtették, hogy továbbra is szükség van mind a politikai jelenlétre, mind pedig a programszervező munkára, valamint az eredményességhez és nagyobb mozgástér biztosításához szükség van a különböző jellegű funkciók szervezeti szintű elhatárolására.⁴⁰ A két szárny egységét igyekeztek szimbolikusan is demonstrálni: például a különváló politizáló szárny MISZSZ-RT néven folytatta tovább tevékenységét, emellett mindkét fél Szócs Gézát választotta tiszteletbeli elnökévé.⁴¹ A Reform Tömörülés továbbra is az ifjúsági kérdések felvállalását tűzte ki célul, de hosszú távon ezt már nem sikerült elérniük.⁴² Később teljesen kivonultak az ifjúsági mezőből, s önálló platformot alakítottak az RMDSZ-en belül, majd a generációs diskurzust is elengedték.⁴³ A Reform Tömörülés politikai szerepvállalása egyfajta tudatos ellenzéki pozíció felvállalása volt az RMDSZ főszórával szemben.⁴⁴

A MISZSZ elsőgenerációs vezetői tehát kiváltak, s az általuk hagyott úrt a társadalomszervezői csoport tagjai töltötték be. A MISZSZ infrastruktúráját (vagyont, irodáit, eszközeit), kapcsolati tőkéjét, valamint az RMDSZ-en belüli pozícióit (15 százalékos

37 Udvardy Frigyes: A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája 1990–2006, keresőszó: MISZSZ. Letöltés helye: <https://udvardy.adatbank.transindex.ro>; letöltés ideje: 2020. 09. 01.

38 Ifjúsági szervezetekből került politikai pályára többek között Nagy Zsolt, Toró T. Tibor, Mátyás Jenő, Szilágyi Zsolt, Varga Attila, Birtalan Ákos, Csutak István, Demeter Attila, Korodi Attila.

39 Interjú Tamás Lászlóval: Civil vagyok, nincs sok közöm a politikához. In: Zilahy, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 17–23, itt: 17–18.

40 A MISZSZ IV. kongresszusa, 1993. december 12. In: MISZSZ füzet. Tusnádfürdő, 2017. július 17.

41 Bakk, 1999. Az RMDSZ mint a romániai magyarság, i.m. 81–116.

42 Ifjúsági szervezetek – az 1990-es indulás. Interjú Toró T. Tiborral, a MISZSZ valamikori elnökével, az EMNP ügyvezető elnökével. In: Bodó, 2017. Erdélyi Magyar Civil Évkönyv, i.m. 11–19, itt: 14.

43 Kósa, 2005. A romániai magyar ifjúsági elit, i.m. 216.

44 Ifjúsági szervezetek – az 1990-es indulás. Interjú Toró T. Tiborral, a MISZSZ valamikori elnökével, az EMNP ügyvezető elnökével. In: Bodó, 2017. Erdélyi Magyar Civil Évkönyv, i.m. 11–19, itt: 17.

képviselőket)⁴⁵ is a társadalomszervezői csapat örökölte. Hamarosan megjelent egy új ifjúsági elit, akik már kevésbé markáns arcukat mellett folytatták tevékenységüket, mindemellett több komoly sikert is elkönnyvelhettek. Sikerült elérniük, hogy az RMDSZ ügyvezető elnöksége struktúráján belül létrehozzák az ifjúsági főosztályt – ezzel a magasabb prioritású szakpolitikák közé emelték az ifjúságpolitikát –, emellett az Illyés Közalapítvány Romániai Alkuratoriuma döntött az ifjúsági szaktestület felállításáról, ezzel pedig az ifjúsági szervezetek számára nyújtott támogatások szétesztésében is szerepet kaptak, hiszen a szaktestület tagjait az ifjúsági szervezetek jelölhették ki.⁴⁶

A paktumpolitika korszaka: egységben az erő, a MIT megalakulása, 1995–2001

A hőskorban a MISZSZ-t tekinthetjük a legdominánsabb gyűjtőszervezetnek, ugyanakkor rajta kívül is létezett ifjúsági élet. Megalapították a diákszervezeteket (OMDSZ), és a középiskolákat (MAKOSZ) tömörítő szervezeteket, valamint újjászervezték a vallási ifjúsági szervezeteket is (ODFIE és IKE). Megjelent néhány szakmai ifjúsági szervezet is, például az Állampolgár Menedzser Egylet (ÁME), vagy a Romániai Magyar Diákújságírók Egyesülete (DUMA).⁴⁷ A MISZSZ-en kívüli szervezetek igényei egyre markánsabban jelentkeztek, s megfogalmazódott egy olyan platform létrehozásának szükségessége, amely lehetőséget biztosít a különböző szervezeteknek, hogy ifjúságpolitikai kérdésekben egységes álláspontot alakíthassanak ki. Az akkor már eléggé színes ifjúsági önszerveződési formák, valamint azok országos szövetségeinek érdeke volt a közös, egységes fellépés, amelyet megnehezített az ifjúsági közélet tagoltsága, valamint az, hogy a MISZSZ elveszítette korábbi dominanciáját, miközben más országos diák-, középiskolás, valláserkölcsi, és

45 Az RMDSZ I. kongresszusán (Nagyvárad, 1990. április 21–22.) a program szintjén indítványozták az ifjúság részvételét az RMDSZ vezetésében. A II. kongresszuson (Marosvásárhely, 1991. május 24–26.) azonban már alapszabályzat szintjén rendelkeztek arról, hogy a Küldöttek Országos Tanácsában (KOT) a MISZSZ rendelkezik a mandátumok 15 százalékával. Az ifjúsági szervezetek megerősödésének jele volt, hogy az ifjúsági gyűjtőszervezeteknek – MISZSZ és OMDSZ – sikerült elérniük, hogy az RMDSZ III. kongresszusán (Brassó, 1993. január 15–17.) a Szövetségi Képviselők Tanácsában (SZKT) a helyek 15 százalékát az ifjúsági szervezetek számára tartsák fent. Ezzel a Szövetség egy generációs alapon szerveződő civil szférának is lehetőséget biztosított a döntéshozói struktúrákban való részvételhez. A IV. kongresszus (Kolozsvár, 1995. május 26–28.) szintén megerősítette a fiatalok részvételét a döntéshozói fórumokon. Bakk, 1999. Az RMDSZ mint a romániai magyarság, i.m. 81–116.

46 Kósa, 2005. A romániai magyar ifjúsági elit, i.m. 216.

47 Az ÁME-t a középiskolát már befejező egykori MAKOSZ-vezetők alapították, akik a közéletben továbbra is részt kívántak vállalni.

szakmai szervezetek jelentek és erősödtek meg.⁴⁸ A MIT nem mozgalmi jellegű szervezet volt, hanem azért hozta létre több országos ernyőszervezet, hogy a magyar ifjúság egységes kommunikációs pontja legyen a politikum felé, valamint hogy teret engedjen a különböző ifjúsági szervezetek közötti érdekegyeztetéseknek, s ehhez egy intézményesített egyeztetési fórum létrehozására volt szükség. Másrésztől konkrétabb érdekek is megfogalmazódtak, mint például az, hogy egy szervezet delegálhasson jelölteket az ifjúsági szférának nyújtandó támogatásokról döntő Illyés Közalapítvány Romániai Alkuratóriumának Ifjúsági Szaktestületébe. A MIT olyan egyeztető fórumként működött, amely egységes fellépést biztosított a tagszervezetei számára, s ennek következtében nagyobb forrásigényű pályázatokat is be lehetett nyújtani.⁴⁹

1995. január 13–15. között Sepsiszentgyörgyön megtartott választmányi ülésen – amelyen ötvennél több tagszervezet, ifjúsági alapítványok és középiskolás szervezetek vettek részt – fogalmazódott meg az igény a romániai magyar ifjúsági önkormányzat kiépítésére, amelynek első lépéseként a közös fellépés érdekében a Magyar Ifjúsági Tanács (MIT) létrehozását foglalmazták meg. Elfogadtak egy szándéknyilatkozatot, amelyben megfogalmazták a MIT főbb céljait: *„az egész romániai magyar ifjúságot átfogó egyeztetett ifjúságpolitikai koncepció kidolgozása, demokratikus intézményrendszerének kiépítése, kisebbségünk autonómiatörekvései és a nemzetközi emberjogi elvek szellemében.”*⁵⁰ Alapvető feladataikat az állandó érdekegyeztetésben, az egységes képviselőben és az intézményesített működtetésben határozták meg. Kapcsolatrendszerük négy fő területét a romániai magyar közösség intézményei, a romániai ifjúsági szféra, a román állami szervek és intézmények, valamint a nemzetközi ifjúságpolitikai struktúrák jelentették. A szándéknyilatkozatot az OMDSZ, a MAKOSZ, valamint a MISZSZ kezdeményezte.⁵¹

Miután az ifjúsági szervezetek vezetőiben megfogalmazódott a romániai magyar ifjúságot átfogó, legitim és reprezentatív képviselői fórum létrehozásának és működtetésének szükségessége, valamint a romániai magyar ifjúság jogalanyiségének megteremtése, a fórum szerepének betöltésére hivatott MIT létrehozásának érdekében a tudás-, és anyagi tőke birtokában lévő felnőtt szervezethez, vagyis az RMDSZ-hez fordultak segítségért. Az RMDSZ érdeke is volt, hogy a sokszínűvé formálódott erdélyi ifjúsági szférának legyen egy

48 Interjú Nagy Zsolttal: Mintha az eszköz néha céllá vált volna. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 35–36, itt: 35.

49 Interjú Ráduly Róbert Kálmánnal: A személyes viták jelentették a vég kezdetét. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 24–29, itt: 28.

50 A Magyar Ifjúsági Szervezetek Szövetségének (MISZSZ), az Országos Magyar Diákszövetségnek (OMDSZ) és a Magyar Középiskolások Országos Szövetsége (MAKOSZ) Szándéknyilatkozata. Sepsiszentgyörgy, 1995. január 15. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 245.

51 Uo.

egységes platformja, és ne kelljen külön mindegyik szervezettel tárgyalnia.⁵² 1995. március 17-én, az RMDSZ Kolozsváron megszervezett Tanácsadó Testületének ülésén az ifjúsági szervezetek felkérték az RMDSZ Ügyvezető Elnökségének Ifjúsági Főosztályát, hogy nyújtsanak technikai segítséget a MIT létrehozásához. Az RMDSZ Ifjúsági Főosztálya az ifjúsági szervezetek felkérésének eleget téve elvállalta a MIT létrehozásának előkészítését, illetve megalapításának technikai menedzselését.⁵³ Az alakuló ülésre 1995. április 22-én került sor a kolozsvári Apáczai Csere János Iskolában, amelyen az alapító tagszervezetek (MISZSZ, OMDSZ, IKE, MAKOSZ, és ÁME) mellett jelen volt az RMDSZ képviselőiben Takács Csaba és Markó Béla is.⁵⁴ A MIT struktúrája öt pillérre épült, amelyet a gyűjtőszervezetek jelenítettek meg. Az öt pillér: a tömegszervezetek (MISZSZ), az egyetemisták (OMDSZ), a középiskolások (MAKOSZ), a valláserkölciesek (IKE és ODFIE), valamint a szakmaiak (DUMA és ÁME) voltak. Első elnöknek Ráduly Róbert Kálmánt választották meg, s döntéseiket konszenzussal hozták meg az öt pillér választott képviselői.⁵⁵ A kialakított konszenzusos döntéshozatali mechanizmussal egyrészt igen erős legitimitást értek el, másrészt viszont a döntéshozás rugalmasságát és gyorsaságát nagymértékben megnehezítették.⁵⁶

A MIT az RMDSZ társszervezeteként kezdte meg tevékenységét, s kapcsolatuk hamar intézményesült. 1995. június 24–25. között Székelyudvarhelyen tartották a MIT első, az RMDSZ Szövetségi Képviselők Tanácsába (SZKT) képviselőket jelölő küldöttgyűlését, amelyen megválasztották a MIT SZKT képviselőit.⁵⁷

Az 1989/90-es évek fordulópontot jelentettek az egész erdélyi magyar közösség önszerveződése szempontjából, s a történelmi pillanatot az ifjúság is maradéktalanul ki tudta használni. Ennek eredményeképpen a helyi ifjúsági szervezetek gombamódon szaporodtak, s igen rövid idő alatt kölcsönhatásba lépve egymással létrehozták az első ernyőszervezeteket. A kezdeti lendületben, az eufórikus hangulatban a fiatalok mondhatni ösztönszerűen, sok esetben a felnőttekhez képest dinamikusabb módon alakították ki érdekvédő és

52 Interjú Kali Zoltánnal: Vérré menő belső viták és konszenzusos közvetítés. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 37–43, itt: 38–39.

53 Vonatkozó meghívó. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 246.

54 Az ODFIE 1996-ban, az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodák Szövetsége (IFINET) tanácskozási joggal 1998-ban, a Romániai Magyar Középiskolások Szövetsége (RMKSZ), valamint a DUMA szintén tanácskozási joggal 2001-ben, a Romániai Magyar Cserkészszövetség pedig 2002-ben csatlakozik a MIT-hez.

55 Kósa, 2005. A romániai magyar ifjúsági elit, i.m. 218.

56 Például később a MISZSZ tagszervezetei közötti konfliktus feloldásaként a „problémás” tagszervezetek kizárásához a MISZSZ döntéshozatali mechanizmusát, a 4/5-ös szabályt kellett módosítaniuk.

57 A Magyar Ifjúsági Tanács Jegyzőkönyv-kivonata. Székelyudvarhely, 1995. június 25. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 247.

érdekérvényesítő szervezeteiket. A csúcspontot 1995 jelentette, amikor is az „összefogás” jegyében professzionalizálódott az ifjúsági szervezeti mező, s a MIT létrehozása az intézményesülés folyamatában egy magasabb szintű integrációs fokot jelentett meg. Sem előtte, sem utána nem volt ilyen egységes az ifjúsági szervezeti szféra.

Az ifjúsági szféra polarizálódása

Mindez az „idilli” állapot – egységes ifjúsági mező, a MIT és az RMDSZ közötti viszonylag harmonikus kapcsolat – ugyanakkor nem tartott sokáig, s mind a MIT és tagszervezetei között, mind az RMDSZ-hez való viszonyulásukban felszínre törtek a mélyben lappangó konfliktusok, amelyek aztán később szakításhoz vezettek. A belső ellentéteket a támogatási források szűkössége, valamint a politikai zsákmányszerzés is kiélezte, de a feszült helyzet eszkalálódásához ideológiai, erkölcsi tényezők is hozzájárultak. A leg súlyosabb, a MIT kettészakadásához vezető vita elsősorban Borboly Csaba⁵⁸ (MAKOSZ- és ÁME-vezető), valamint a MISZSZ (különösen Nagy Pál) között alakult ki.

A tagszervezetek közötti konfliktus végül oda vezetett, hogy a MIT felfüggesztette két tagszervezete tagságát, s kijelentette, hogy néhány vezetőt a továbbiakban nem fogad el tárgyalópartnerként. Minderre az 1998. június 27–28. között, Kolozsváron megszervezett MIT küldöttgyűlésen került sor. Az értekezés legfontosabb napirendi pontja a magyar ifjúsági szférában kialakult válsághelyzet kezelése volt. A döntéssel kapcsolatban kiadott közleményben kifejtették, hogy a MIT tagszervezeteinek többsége „*elfogadhatatlannak tartja azokat a módszereket, amelyekkel egyes »középiskolás« vezetők felhasználják szervezeteiket saját céljaik elérésére, s ezzel [...] az egész ifjúsági szférát kompromittálják*”.⁵⁹ Hangsúlyozták, hogy az érintett szervezetek vezetői a MIT-től „*gyökeresen eltérő érték- és elvrendszer alapján gondolkodnak, amelynek eredményeképpen [...] nincs remény a további együttműködésre*”.⁶⁰ Az érintett szervezetek – MAKOSZ és ÁME – képviselői kivonultak az ülésről, s ezt követően a MIT-tagok – az ODFIE tartózkodása mellett – megszavazták a MAKOSZ és az ÁME

58 1993–1995 között az Állampolgár Menedzser Egylet (ÁME) elnöke, 1994–1997 között a MAKOSZ elnökségi tagja, 1999–2004 között Csík Terület Ifjúsági Tanácsának (CSTIT) elnöke, 2001–2003 között az Itthon, fiatalon mozgalom (IFM) alelnöke, 2003–2008 között a MIÉRT elnöke, 2011-től az RMDSZ Szövetségi Elnökség elnökségi tagja.

59 A romániai Magyar Ifjúsági Tanács Küldöttgyűlésének Közleménye. Kolozsvár, 1998. 06. 28. In: Zilahy, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 252–253.

60 Uo.

MIT-tagságának felfüggesztését,⁶¹ egyúttal visszahívták a MAKOSZ és az ÁME képviselőit az RMDSZ SZKT-ból, a Szövetségi Egyeztető Tanácsból (SZET), illetve az Illyés Közalapítvány Romániai Alkuratóriumának Ifjúsági Szaktestületéből.⁶² A MAKOSZ és az ÁME tagságának felfüggesztésével a MIT egyre nehezebben tudta magát az erdélyi magyar fiatalok legitim képviselőjeként prezentálni az RMDSZ előtt. Később az SZKT-ügy – amely eredményeképpen a MIT eltávolodott az RMDSZ központi vezetőségétől, ezzel pedig gyakorlatilag bekövetkezett a MIT–RMDSZ szakítása – egyik fő hivatkozási alapja volt az RMDSZ központi vezetői részéről, hogy a MAKOSZ és az ÁME tagságának felfüggesztése miatt a MIT szabálytalan módon folytatta működését, s emiatt nem fogadták el a MIT küldöttlistáját. Borboly és társai a szakítást követően megalapították először az Itthon, fiatalon mozgalmat (IFM) 1999-ben, illetve közreműködtek a Magyar Ifjúsági Értekezlet (MIÉRT) létrehozásában is.⁶³ Vagyis az IFM megalapításának egyik fő mozgatórugója az volt, hogy a MIT-ből kiszorult személyek az addigi szervezeti háttérükkel már nem tudtak úgy munkálkodni, mint korábban, a MIÉRT-et pedig már a MIT tagszervezetei ellenében hozták létre.⁶⁴

A MIT és az RMDSZ közötti konfliktus eskalálódása: az SZKT-háború

Nem előzmény nélküli az RMDSZ és a MIT közötti viszony megromlása sem. A MIT létrejöttkor átvette a MISZSZ-tól a lehetőséget, hogy részt vegyen az RMDSZ döntéshozatali struktúráiban. Kezdetben a két szervezet közötti együttműködés problémamentes volt, mindazonáltal a MIT-frakció nem vonakodott véleményt formálni az RMDSZ működését illetően, még ha az inkább kritikus jelleget is öltött. A sajtóban is időről időre megjelentek olyan beszámolók, amelyek az RMDSZ és a MIT közötti feszültségről árulkodtak.

61 Deklarálták, hogy a felfüggesztés hatályát veszti, ha öt személy – Borboly Csaba, Grünstein Szabolcs, Olti Ágoston, Korodi Attila, Kovács Richárd – vezetőként már nem vesz részt a fent említett szervezetek életében.

62 Ezt megelőzően az algyógyi MIT-gyűlésen (1998. május 15–16.) – amelyen a MAKOSZ és az ÁME képviselői nem voltak jelen – módosították az alapszabályzatot: a MIT küldöttgyűlése ezt követően 4/5-ös többség helyett 2/3-os többséggel hozta döntéseit. Ezzel a következő, kolozsvári küldöttgyűlésen (1998. június 27–28.) többségbe kerültek a MIT azon tagszervezetei, amely a MAKOSZ és az ÁME tagságának felfüggesztésével egyetértett. Interjú Tókos Pállal: Ideológiák ütközése: Bukarest vagy Budapest hozhatott volna megoldást? In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 56–67, itt: 64.

63 Interjú Borboly Csabával: A generációs érdekképviselet ügye rövidtávú politikai érdekek áldozatává vált. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 83–89, itt: 85–89.

64 Interjú Szabó Lászlóval: Közéleti szerepvállalás politikai versengés nélkül: elbír két ernyőszervezetet is az erdélyi ifjúság. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 182–196, itt: 187.

A fiatalok főként azt tették szóvá, hogy az RMDSZ nem vonja be őket kellő mértékben a fiatalokat érintő döntésekbe, míg a Szövetség szerint az ifjúsági szervezetek nem elég aktívak.

A vélemények polarizációja miatt az ezredfordulóra az RMDSZ országos vezetése és a MIT kapcsolata megromlott, s az utolsó konfliktus szakításhoz vezetett. A vita az RMDSZ SZKT MIT frakciójának megújítási kísérlete körül alakult ki.

A MIT budapesti küldöttgyűlésén (2000. október 23–24.) visszahívta képviselőit az SZKT-ből, s a 2001-es évet már a megújulás, erkölcsi megtisztulás jegyében indította. 2001. január 6-án, Hétfalun megrendezett küldöttgyűlésen kifejtették, hogy „*az erdélyi magyar nemzetközösség közképviseleti kérdéseinek rendezése nem tűr halasztást.*”⁶⁵ A MIT küldöttgyűlése egyúttal megújította az RMDSZ SZKT MIT frakcióját, képviselőit visszahívta a Szövetségi Egyeztető Tanácsból is, valamint elhatárolta magát a MAKOSZ mindennemű tevékenységétől, s ezzel párhuzamosan tanácskozási joggal felvette a Romániai Magyar Középiszkolások Szövetségét (RMKSZ) tagjai közé.⁶⁶ Ezzel a lépéssel igyekeztek a középiszkolások érdekvédelmi szervezetét pótolni, s továbbra is az egész erdélyi magyar ifjúságot képviselő szövetségként fellépni. A MIT és az RMDSZ közötti feszült viszony végül akkor érte el tetőfokát, amikor az RMDSZ nem fogadta el a MIT által megválasztott új SZKT-frakciót. Az RMDSZ részéről megfogalmazódott kritika szerint a MIT küldöttgyűlése és a tisztújítás nem volt jogszerű. A MIT ugyanakkor kiállt amellett, hogy önállóan, saját alapszabályzata és működési szabályzata alapján jogosultak dönteni a jelöltekről, amelybe az RMDSZ nem szólhat bele. A hónap végén (2001. január 31. Kolozsvár) a MIT SZKT-frakció felfüggesztette működését, amelyet a MIT küldöttgyűlése tudomásul is vett, s tárgyalásokat kezdeményeztek az RMDSZ-szel.

2001. március 31-én a MIT küldöttgyűlése nyílt levelet fogalmazott meg az RMDSZ országos vezetőinek címezve, amelyben kifejtették, hogy az RMDSZ és a MIT közötti viszony ellehetetlenült, amelyet elsősorban az RMDSZ politikájának változására vezettek vissza.⁶⁷ Időközben az SZKT-ban a MIT által üresen hagyott, ifjúságnak szánt helyeket betöltötték azon szervezetek képviselőivel, akiktől a MIT korábban elhatárolódott, s akik készek voltak az RMDSZ-szel együttműködni. Ennek hatására végül 2001. július 4-én a MIT úgy döntött, hogy szakít az RMDSZ országos vezetésével. Saját helyüket az RMDSZ-en kívül, a civil szférában jelölték ki, ugyanakkor hangsúlyozták, hogy továbbra

65 A Magyar Ifjúsági Tanács Küldöttgyűlésének Nyilatkozata. Hétfalu, 2001. január 6. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 254.

66 Uo.

67 A Magyar Ifjúsági Tanács Küldöttgyűlésének Nyílt levele a Romániai Magyar Demokrata Szövetség országos vezetőihez. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 256–258.

is támogatják tagszervezeteik helyi szintű együttműködését az RMDSZ területi szervezeteivel.⁶⁸ A szakítást követően a MIT és annak tagszervezetei, köztük a MISZSZ is a függetlenségük és önállóságuk megtartásaként értékelték a helyzetet.⁶⁹

A MIT és az RMDSZ közötti viszony alakulása

A MIT és RMDSZ közötti viszony alakulásáról a MIT-en belül is megoszlottak a vélemények. A szakítás mellett állók szerint a cél nem az volt, hogy kilépjenek az RMDSZ-struktúrákból, hanem éppen ellenkezőleg, az RMDSZ-en belüli civil szféra képviselőinek megerősítését szerették volna elérni. Mások szerint jogos volt az RMDSZ részéről, hogy nem fogadta el a listát, amikor arról hiányoztak egy olyan szervezet jelöltjei, amely folyamatosan felvételt és képviselői helyet kért a MIT-be, de kérését mindig elutasították, s ezzel a MIT ugyanazt csinálta, amiért az RMDSZ-t kritizálta: amiatt nem fogadta el egy szervezet – Itthon, fiatalon mozgalom⁷⁰ – felvételi kérelmét, mert az más álláspontot képviselt.⁷¹ Az RMDSZ SZTK-ból való kilépés nem csupán a MIT-et osztotta meg – még ha látszólag egységes döntés is született –, hanem a Romániai Magyar Doktorandusok és Fiatal Kutatók Szövetségén (RODOSZ) belül is megjelentek a pro és kontra érvek. A RODOSZ utólag utasította vissza a kilépés melletti döntést, s ennek következtében a szavazáson részt vevő képviselőjének, Kovács Lehelnek le kellett mondania alelnöki tisztségéről.⁷²

A MIT működését, életét az SZKT-ban töltött időszak alatt nagymértékben az RMDSZ-hez való viszonya uralta. A MIT-frakció az SZKT-ülések előtt megtárgyalta a témákat, illetve közös álláspont kialakítására törekedtek. Az ügyek között többségben voltak a közéleti-politika kérdések, s a legtöbb időt az RMDSZ döntéseinek véleményezésére fordították, miközben az ifjúságpolitikai kérdések kevésbé determinálták a MIT SZKT-n

68 A Magyar Ifjúsági Tanács Küldöttgyűlésének Nyilatkozata. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 260.

69 A MISZSZ VIII. kongresszusának zárónyilatkozata. Megjelent a *Népújás* (Marosvásárhely) 2001. december 5-i számában. Udvardy Frigyes: A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája 1990–2006, keresőszó: MISZSZ. Letöltés helye: <https://udvardy.adatbank.transindex.ro>; letöltés ideje: 2020. 09. 01.

70 Az Itthon, fiatalon mozgalom szorosan kapcsolódik a MIÉRT megalakításához, alapításában pedig Borboly Csaba is részt vett.

71 Interjú Vass Leventével: Fejére állana a világ, ha a fiatalok dőlnének hátra a karosszékekben. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 98–105, itt: 102.

72 Interjú Jakab Istvánnal: Az alternatívának legyen hangja. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 68–82, itt: 81.

belüli tevékenységét.⁷³ Nagy Pál⁷⁴ egyenesen úgy fogalmazott, hogy „*végignézve az első tíz évét a MIT-nek, jóformán az RMDSZ-ről szól, s ez nem volt természetes.*”⁷⁵

Az erdélyi magyar ifjúsági szervezeti szféra fragmentálódása, a MIÉRT megalapítása

Az RMDSZ a MIT-tel való kiegyezés helyett inkább létrehozta saját ifjúsági képviseletét – amelyet gyakran „*az RMDSZ-szel együttműködő ifjúsági szervezetekként*” is emlegettek –, s velük töltötte be a MIT képviselőinek távozásával keletkező vákuumot. 2001. december 7–9. között a szovátai Teleki Oktatási Központban az *RMDSZ és ifjúság 2002* elnevezésű konferencián döntöttek a MIÉRT létrehozásáról. A rendezvényen részt vevő ifjúsági szervezetek vezetői megvitatták a Porcsalmi Bálint (RMDSZ Ügyvezető Elnökségének ifjúsági előadója) által kidolgozott Ifjúsági keretprogramot, amely a legfontosabb feladatként a romániai magyar ifjúsági szervezetek és az RMDSZ viszonyának intézményes keretek közé foglalását jelölte meg.

A MIÉRT megalapításától kezdve az RMDSZ partnerszervezete, amelyet a 2002-ben a Szovátai Ajánlás is rögzített. Ebben kifejtették, hogy a magyar ifjúság érdekeinek képviselete közös cél, amelyet együttműködéssel lehet csak elérni, s ennek az együttműködésnek az alapja egy állandó és intézményes kapcsolattartás kialakítása. Az ajánlás kitér az alapelvekre, a MIÉRT feladatköreire, tagságára, szerkezetére, a területi ifjúsági tanácsok létrehozására, az RMDSZ által felkínált lehetőségekre és elvárásokra.⁷⁶ Vagyis lényegét tekintve az új ifjúsági ernyőszervezet minden szervezeti kérdését és ideológiai vonatkozását érintették benne. Míg a MISZSZ létrehozását az ifjúsági szervezetek maguk kezdeményezték és vitték véghez, a MIT megszervezéséhez – habár szintén az ifjúsági szervezetek kezdeményezésére – már technikai segítséget nyújtott az RMDSZ, de alapelveit, szervezeti struktúrájának kialakítását, céljait és feladatait az ifjúság fogalmazta meg. A MIÉRT létrehozásának célja pedig már egyértelműen az RMDSZ politikájának megfeleltethető ifjúsági aspektus kialakítása volt.

73 Uo. 71.

74 Brassói Magyar Diákszövetség alapító tagja, 1992–1993 között alelnöke, 1993–2003 között az UFF elnöke, 1993–1997 között a MISZSZ alelnöke, majd 2003-ig elnöke, 1997–2000 között a Székelyudvarhelyi Városi Önkormányzat képviselője, 2000–2001 között a MIT megbízott elnöke, 2004–2005 között az udvarhelyszéki Magyar Polgári Szövetség ügyvezető elnöke, majd az MCSZESZ Igazgató Tanácsának tagja

75 Interjú Nagy Pállal: A mai fiatalság egyre puhányabb, nem mer drasztikus módszerekhez folyamodni. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 129–146, itt: 140.

76 Szovátai Ajánlás. Letöltés helye: <http://miert.ro/>; letöltés ideje: 2020. 01. 13.

Nem sokkal később a MIT küldöttgyűlése nyilatkozatot tett közzé, amelyben megerősítették, hogy habár tudomásul veszik, hogy az RMDSZ saját ifjúsági szerveződés létrehozásán dolgozik, mégis meggyőződésük, hogy a MIÉRT megalakítása a politikai utánpótlást célozza meg, s ezzel az RMDSZ nemcsak megkérdőjelezi a nem politikai alapon szerveződő MIT létjogosultságát, hanem meg is osztja az erdélyi magyar ifjúsági szervezeteket.⁷⁷

Végül 2002 márciusában megalakult a MIÉRT mint a romániai magyar ifjúsági szervezetek és a helyi képviseleti testületeinek önálló és független érdekvédelmi, képviseleti és érdekegyeztető társulása. Még ugyanebben az évben együttműködési megállapodást kötött az RMDSZ és a MIÉRT, amelyben megerősítették, hogy országos és területi szinten társult tagszervezeti kötelezettséget vállalnak, továbbá tiszteletben tartják az RMDSZ programját és együttműködnek annak megvalósításának érdekében. Ennek következtében az RMDSZ döntéshozatali fórumaiban – országos és területi szinten egyaránt – a MIÉRT 15 százalékos képviseleti jogot kapott, ugyanakkor az együttműködés feltétele, hogy a képviseletet nyert országos testület vagy személy elfogadja az RMDSZ alapszabályzatát és programját. Továbbá rögzítették, hogy az RMDSZ szakmai, valamint politikai támogatást nyújt a MIÉRT Képviseleti Testületének és az SZKT-ban mandátumot nyert fiataloknak az ifjúság politikai képviseletének ellátásához.⁷⁸ A MIT és a MIÉRT közötti viszonyt több tényező is befolyásolta, ilyen volt például az RMDSZ-hez való viszonyuk, a politikai pozíciókért való küzdelem, vagy a támogatáselosztásban való részvételért folyó verseny is.

Záró gondolatok

A romániai magyar ifjúság intézményesülésének periodizációs kísérletéhez szervesen kapcsolódik a korszakokat lezáró és új időszakot nyitó változások vizsgálata is. A korszakoló fordulópontok kvintesszenciája gyakran valamely – elsősorban az eliten belül megjelenő – konfliktus, amely mentén aztán különböző álláspontok kialakulása figyelhető meg. Ezen álláspontok, s a legfontosabb töréspontokon belüli pozíciók és stratégiák elemzése kulcsfontosságú a romániai magyar ifjúsági szervezetekhez kapcsolódó intézményesülés korszakainak elkülönítéséhez. Másrésztől fontos kihangsúlyozni, hogy jelen tanulmányban a periodizációs kísérlet a romániai magyar ifjúsági szervezetek intézményesülésén belüli

77 A MIT-nyilatkozat megjelent az *Erdélyi Napló* (Nagyvárad), 2001. december 18-i számában. Udvardy Frigyes: A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája 1990–2017, keresőszó: Magyar Ifjúsági Tanács. Letöltés helye: <https://udvardy.adatbank.transindex.ro>; letöltés ideje: 2020. 09. 01.

78 Együttműködési megállapodás a Romániai Magyar Demokrata Szövetség és a Magyar Ifjúsági Értekezlet között, 2002. Letöltés helye: <https://miert.ro/>; letöltés ideje: 2020. 01. 13.

korszakokat jelzésszerűen határolta el, s csak az ifjúsági elit tevékenysége felől elemezte a folyamatokat. Vagyis makroszinten, az elit felől közelítette meg a kérdést, nem pedig a mindennapi élet felől. A teljesség igényével fellépő vizsgálódásnak ki kellene térnie emellett a budapesti és a bukaresti kormányok nemzetépítő tevékenységeinek, valamint a nemzetközi viszonyoknak az alakulására is.

Az alakulási korszak (1989–1990) a tömegmozgalmak kialakulásának időszaka, a kezdeti lendület több ezer tagsággal rendelkező szervezetek megalapításához és nagy tömegeket vonzó rendezvények megszervezéséhez vezettek. A fő viszonyrendszert a gombamódon szaporodó, alulról kezdeményezett romániai magyar ifjúsági szervezetek megalakulása jelentette, amelyek az idősebb generáció szervezeteivel párhuzamosan jöttek létre. Az ifjúsági szervezetek szinte azonnal kölcsönhatásba léptek egymással, s több országos találkozó megszervezését követően kialakultak az első ernyőszervezetek. Az idősebb generációval szorosan együttműködve, de önállóságuk megőrzése mellett tevékenykedtek. Az ifjúság nemzeti alapon szervezte meg önmagát, s nem pusztán generációs ügyekkel foglalkoztak, hanem a kezdetektől részt vállaltak az egész erdélyi magyarságot érintő kérdések kezelésében is (például a kisebbségi jogok kiharcolásában).

A hőskorszakot (1990–1995) leginkább a „minden lehet” izgató állapota írta le.⁷⁹ A periódust meghatározó fő mozzanat a MISZSZ beilleszkedése az RMDSZ struktúráiba, s ezzel a magyar ifjúsági elit integrálódása a kisebbségi politikai életbe. A fő törésvonal a politizáló és a politikától távolságot tartó társadalomszervező ifjúsági elit között alakult ki.

A paktum-politika (1995–2001) korszakát meghatározó fő viszonyrendszert az ifjúsági szférát reprezentáló pillérek (egyetemistákat, középiskolásokat, vallásos fiatalokat, diákokat stb. képviselő szövetségek) közötti megállapodások jelentették, amelyek legfontosabb hívószava az egységes érdekképviselő kialakítása volt. A másik fontos együttműködés az RMDSZ és a már egységes fellépésre törekvő ifjúsági gyűjtőszervezet, a MIT között alakult ki. A periódus legfontosabb vitái is az RMDSZ-hez kötődtek.

Az erdélyi magyar ifjúsági szervezeti szféra fragmentálódásának korszakát (2001 után) meghatározó fő alapkönfliktust továbbra is az RMDSZ-hez való viszonyulás jelentette. Romániában az etnikai törésvonal mentén szerveződött magyar szubkultúrán belül is létrejött, s a 2000-es évek elejére intézményesült törésvonalat az RMDSZ központi vezetősége és a belső ellenzéke közötti ellentét határozta meg. A regionális, katolikus–protestáns ellentét kevésbé volt jelentős, a generációs ellentét is meggyengült, ugyanakkor a főként

79 Interjú Szilágyi Zsolttal: A gyanútól a szövetségig. In: Zilahi, 2005. Másfél évtized az erdélyi ifjúsági életben, i.m. 30–34, itt: 31.

„radikális-mérsékelt” ellentétet generáló konfliktusnak volt strukturáló ereje. Az RMDSZ központi vezetősége – vagyis a „mérsékelték” – főként az erdélyi magyarok román társadalomba történő integrációját helyezte előtérbe, ezzel szemben az RMDSZ ellenzéke – a „radikálisok” – az erdélyi magyarság mint önálló társadalom integrációját szorgalmazta.⁸⁰ Ez a szembenállás az erdélyi magyar ifjúsági szervezeti szférán belül is leképződött, s egyfajta fragmentált politikai kultúrát hozott létre, amelyet a konfliktusok és az egymást gyakran kölcsönösen kizáró célok jellemeztek. Az autonomista politikai gondolkodású belső ellenzék, valamint a „radikálisok” oldalán elhelyezkedő MIT egyes tagszervezetei egyre inkább eltávolodtak az RMDSZ vezetésétől,⁸¹ s mindezen feszültségek végül a MIT RMDSZ SZKT-ből történő önkéntes kilépéséhez vezettek. A MIT úgy gondolta, hogy kiválásuk az RMDSZ legitimitását gyengíti, hiszen az ifjúság távozásával az RMDSZ megszűnik az erdélyi magyar nemzeti közösség átfogó képviselőjének lenni.

Az RMDSZ kezdetben az ifjúságpolitikai kompetenciát átengedte az ifjúsági önszerveződések számára (először a MISZSZ és OMDSZ, majd a MIT jelent meg legfontosabb partnerként), s a legfontosabb ifjúságpolitikai döntése a tőle kvázi függetlenül szerveződő és működő ifjúsági szerveződések tömörítő ernyőszervezetekkel⁸² való kapcsolatának intézményesítése volt: ennek leglényegesebb eleme, hogy a Szövetség döntési struktúrájában helyet biztosított az ifjúsági szervezetek számára. A 2000-es évekre fokozódott az RMDSZ és a MIT közötti feszültség, s nemcsak a fiatalok, hanem az RMDSZ számára is tarthatatlanná vált a helyzet. Az RMDSZ ekkor kezdett el ifjúságpolitikai kérdésekkel érdemben foglalkozni, amelynek első és legfontosabb állomása a Szövetséggel együttműködni szándékozó ifjúsági szerveződések tömörítő ifjúsági ernyőszervezet (MIÉRT) létrehozásának elősegítése volt. Ezzel a lépéssel a MIÉRT betöltötte a MIT távozásával keletkező legitimitációs vákuumot.

A hőkorszakot követően tehát az erdélyi magyar ifjúsági szervezeti szféra pluralizálódott, és párhuzamosan az RMDSZ pártosodásával⁸³ az egyik legalapvetőbb törésvonal az RMDSZ-hez való viszony lett, amely politikai, majd szervezeti tagoltságot formáló

80 Kántor Zoltán – Bárdi Nándor: Az RMDSZ a romániai kormányban, 1996–2000. *Regio*, 2000. 11 (4). 150–186, itt: 181.

81 A MIT sem volt egységes az RMDSZ-hez való viszonyulás kérdésében, s a legfontosabb törésvonal pont az RMDSZ-hez közelítő és az RMDSZ-től távolodó tagszervezetek között húzódott meg.

82 A független jelző annyiban állja meg a helyét, hogy mind a MISZSZ, mind a MIT önálló véleményalkotására az RMDSZ-nek kevésbé volt ráhatása (gyakran éppen az RMDSZ központi vezetőivel ellentétes álláspontra helyezkedtek), ugyanakkor az ifjúsági szervezetek létrehozásának támogatásában – például a MIT alapításához nyújtott technikai menedzselés és a MIT létrehozásának előkészítésében nyújtott segítség – valamint a működésükhöz alapvető fontosságú források biztosításában kulcsszerepet játszott.

83 Az RMDSZ kormánykoalíciós részvételével egyre inkább a választásokra koncentrálni politikai pártként kezdett működni. Kántor – Bárdi, 2000. Az RMDSZ a romániai kormányban, i.m. 150–186, itt: 180.

strukturális tényezővé vált. A MIT és az RMDSZ közötti konfliktus eskalálásával párhuzamosan létrejött egy új ifjúsági struktúra, a MIÉRT, s ezzel az ifjúsági szervezeti szféra intézményesülésének egy korszaka zárult le. Míg az 1995–2001 közötti időszak hívószava az egységes érdekképviselő volt, az ifjúsági szervezeti szféra fragmentációját követően szervezetenként is elkülönültek az RMDSZ-közeli ideológiát képviselő, azzal együttműködő ifjúsági szervezetek és az RMDSZ-től távolodó, ellenzéki szerepet betöltő ifjúsági szervezetek.